Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз (201) 451-2200

РІК XCII Ч. 62. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 2-го КВІТНЯ 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 2, 1985 No. 62. VOL. XCII

НАРОДНИЙ ДІМ В НЮ ЙОРКУ ВІДБУДОВУЄТЬСЯ

Ню Йорк. — Знищений тут вогнем у жовтні 1984 року Український Народний Дім вже перейшов найприкрішу частину свого стану, як інформують з його дирекції. Будівлю вичищено вже зовсім із залишків вогню забезпечено та покрито дах так, що дальші доші не будуть нищити не спаленого нутра.

В суботу, 27-го квітня ц.р., відбудеться чергове засідання шеровців УНДому, щоб схвалити півмільйонову позичку, яку треба затягнути на повну відбудву знищених вогнем частин будівлі. Цією сумою буде відбудовано два перші поверхи дому, а саме: новий вхід до ресторану, тоалети та бюра, як також бару „Лис Микита", балеву залю та інші приміщення на цих двох поверхах. У пляни перебудови включено також центальне охолодження.

Як інформують з дирекції УНДому, більшістю голосів рішено переводити відновy дому поволі та поодинокими періодами.

Участь шеровців УНД в нарадах 27-го квітня є дуже потрібна для спільного схвалення дальших плянів відбудови.

В Рочестері вшанували пам'ять сл. п. полк. А. Мельника

Рочестер, Н. Й. (Х.Д.). Двадцяті роковини смерти сл. п. полковника Андрія Мельника вшанувала місцева українська громада святочною Академією з мистецькою програмою, після якої влаштовано прийняття для всіх присутніх на залі. Ця поминальна імпреза відбулася в суботу, 23-го березня ц.р.; в ній взяли участь 16 громадських організацій, прицерковні братства й сестринтва, як також гості з Баффало, Сиракюзів, Обирн, Ютики та з Ст. Катарінс, Онт. Від Центральної Управи ОДВУ був присутній мгр Михайло Сиридович.

Голова 20-го Відділу ОДВУ мгр А. Стеців розпочав святочний вечір вступним словом коротким спогадом про сл. п. полковника А. Мельника. Присутні на залі хвилиною мовчанки й тихими молитвами пом'янули славного сина України.

Глибоку змістом промову про життьовий шлях сл. п. А. Мельника виголосив Ігор Чмола з Баффало, за яку присутні дякували довготривалими оплесками.

Квінтет бандуристів УНО з Ст. Катарінс виконав пісні, які своїм змістом й мистецьким виконанням звеличали програму. Всі члени квінтету є співцями Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка.

Уривок з поеми Івана Франка „Мойсей" рецитувала Ірина Гошовська, учасниця похідної групи ОУН на Київ під час Другої світової війни.

Прийняттям провадила голова 18-го Відділу Золотого Хреста Ярослава Зелез. Вона представила головний стіл, за яким було чотири священики та 12 репрезентантів громади. Під час прийняття виголосили короткі поминальні слова: Андрій Омельченко — від православної громади церкви св. Покрови, Роман Куціль — від громадських організацій і Д. Гайчук із Ст. Катарінс від УНО.

У неділю, 24-го березня після недільних Богослужень в українській католицькій церкві св. Йосафата відбулася Панахида, яку відправили: о. протоієрей Пилип Бумбард, парох, і отець Едвард Янг. Прибули на поминальну Панахиду з прапорами організацій: Січові Стрільці, УПА; ветерани Першої Української Дивізії Української Національної Армії, 20-ий Відділ ОДВУ і 18-ий Відділ Золотого Хреста.

Організаторами поминального відзначення 20-их роковин смерти сл.п. полк. Мельника були ОДВУ та Золотий Хрест.

Опублікували секретні розмови А. Ґромика з М. Бишопом

Вашінгтон. — В газеті „Ню Йорк Сити Трибюн" був надрукований, виклад секретної стенограми розмови міністра закордонних справ СССР Андрея Громика і прем'єр-міністра Гренади Морріса Бишопа, яка була захоплена американцями разом з іншими документами під час зайняття островa в жовтні 1983 року.

Стенограма свідчить про те, що Совєтський Союз з допомогою Бишопа і його прибічників плянував створити на Гренаді комуністичний бастіон. Серед захоплених документів був і запис розмови в Кремлі, зроблений рукою самого Бишопа. В ній говориться: „На зустрічі було підкреслено, що Куба, Нікараґуа і Гренада — три прогресивні держави району, при чому кожна з них має свої конкретні функції: Куба націлена на Латинську Америку в цілому, Нікараґуа відповідає за розвиток подій у Центральній Америці, а Ґренада повинна стати марксистською базою в Карaїбському басейні".

У ході зустрічі Ґромико повністю погодився з Бишопом, коли той сказав, що увесь район дозрів для революційних перетворень. „На нашу думку, — сказав Ґромико, — він кипить немов котел". Ґромико закликав Бишопа якомога швидше перетворити Ґренаду в державу, подібну до Куби або Нікараґуа, які він назвав „живими прикладами для всіх країн цієї частини світу".

Згадавши про ситуацію в Нікараґуа, Ґромико сказав: „Народи Латинської Америки повинні більш рішучо осуджувати З'єднані Стейти за їх підтримку бандитів, що борються з законним урядом Нікараґуа".

В записах Бишопа, зроблених під час зустрічі у Кремлі, говориться: ґренадські лідери пригадали совєтським друзям, що на випадок воєнного конфлікту між совєтським бльоком і НАТО „Ґренада має всі можливості, щоб перегяти шляхи постачання НАТО, що проходять через Карaїбський басейн".

Експерти Пентагону підтверджують, що Бишоп не переоцінював значення Гренади: 60 відсотків військ, які ЗСА мають намір перекинути в Европу на випадок виникнення конфлікту між НАТО і країнами Варшавського Пакту, повинні проходити морським шляхом, що пролягає поблизу Гренади.

Відзначаючи активну ролю уряду Ґренади в насадженні марксистської ідеології в країнах цього району, Ґромико сказав: „Ми вдячні вам за працю щодо поліпшення ситуації в цьому районі".

Разом з тим совєтський міністер закордонних справ остерігав молодого і гарячого марксиста Бишопа: „У своїй роботі ви повинні дотримуватися величезної обережности і гнучкости, щоб не спровокувати імперіялістів до рішучої дії, яка може привести до розгрому прогресивних сил... Звичайно, в світі нема сили, яка могла б припинити клясову боротьбу, але ви повинні діяти обережно".

Конференція КУК зосередилась на нападах на українців

Вінніпеґ, Ман. (КУК). В п'ятницю і суботу, 15-го і 16-го березня ц.р. тут відбулася річна конференція Комітету Українців Канади. Вечірня сесія почалася в год. 7:30 вечером. При відкритті Іван Новосад, президент КУК, попросив о. протоієрея Т. Міненка відмовити молитву. Вечір в цілості був відданий звітам голів відділів КУК, голови Крайової Управи Комітету Українок Канади і голів провінційних рад КУК.

Вартість звітів полягає в тому, що делегати мають нагоду довідатися що інші відділи роблять і є нагода порівняти працю свого відділу або й довідатись щось нового, як провадити організацію успішно. Вечірня сесія закінчилась прийняттям солодким і кавою.

Сесія в суботу, 16-го березня, відійшла від уложеної програми з огляду на ситуацію яка виринула з безпідставних нападів на українських канадців третьої еміграції. Тут ще включено справу антисемітизму та закиди, що між ними є воєнні злочинці, які криються в Канаді та ЗСА. Для оборони й опрокинення нападів створено окрему комісію, яка стане в обороні українського імени. Це Комісія оборони цивільних прав. З Торонто прибули адвокати Я. Ботюк і І. Григорович та голова відділу КУК Я. Соколик для того, щоб докладніше поінформувати учасників конференції про сучасну критичну ситуацію. Зв'язковим Екзекутиви КУК до цієї комісії назначено Г. Дмитришина. Комісія візьметься негайно до праці.

Звідомлення подали А. І. Яремович за Централю КУК, Христина Девром за Комітет Сприяння Українському Суспільству і д-р С. Радчук за Шевченківську Фундацію.

Обширну промову на тему „Організаційний стан громади в Канаді" виголосив д-р П.А.Кондра.

Д-р Б. Білаш і І. Боднарчук своїми промовами покрили поле шкільництва. З огляду на обмежений час, дискусія була коротка.

В панелі на тему „Молодь та її відношення до і участь в громадському житті" виступили чотири учасники з солідно підготовленими думкаи. Два панелети говорили чистою українською мовою, за що їм треба дати признання. Виступи виголошені в англійській мо-

(Закінчення на стор. 3)

М. ҐОРБАЧОВ ОБВИНУВАЧУЄ ЗСА

Москва. — Совєтське пресове агентство ТАСС передало текст послання Міхаїла Горбачова одній із західньонімецьких пацифістських організацій, в якому новий генсек обвинуватив американську адміністрацію в намаганні використати женевські переговори як прикриття для воєнних приготувань. За словами Горбачова, багато людей покладали на переговори, що почалися 12-го березня, „великі надії", але „судячи з висловлювань деяких високопоставлених представників ЗСА". Вашінгтон розглядає їх лише як димову завісу. Горбачов також різко відгукнувся на голосування в Палаті Репрезентантів, яка прийняла рішення асигнувати 1,5 більйона долярів ще на 21 ракетну систему МХ.

Горбачов звернув увагу на те, що в Західній Европі продовжується розміщення американських нуклеарних ракет Першінг 2 і крилатих, і назвав їх „зброєю першого зудару".

Хоч Горбачов і зауважив, що святкування 40-річчя перемоги в Другій світовій війні не має „антинімецького" характеру, він підкреслив, що „совєтські люди з тривогою бачуть, як загроза війни знову бере початок з німецької землі".

В той же день газета „Правда" обвинуватила адміністрацію Регена в тому, що вона використовує тактику „викручування рук", намагаючись добитися від своїх союзників підтримки в створенні протиракетної оборони в космосі.

Недавно секретар Департаменту оборони Каспар Вайнберґер звернувся до урядів 14 країн НАТО, а також Франції, Австралії, Ізраїля та Японії із закликом взяти участь у відповідних дослідженнях. Він попросив їх дати відповідь на протязі 60 днів. „Правда" назвала цей заклик К. Вайнберга „ультиматумом".

Протестують проти імпорту автомобілів з Японії

Вашінгтон. — Після того, як від років американські підприємці виступали проти напливу японських товарів до ЗСА останнє рішення Японії піднести висилку японських автомобілів до ЗСА в наступному році на 24.3 відсотка, викликало голосні протести в ЗСА.

Обидва законодавчі тіла ЗСА негайно зареагували на це рішення Японії відповідними заявами, оскаржуючи Японію про нечесну конкуренцію і про те, що Японія не додержує прийнятих в ЗСА принципів торгівлі. Члени Палати Репрезентантів уважають, що в Японії повинні приймати до продажу таку кількість американських виробів як приймають в ЗСА японських. Тим часом японський торговельний ринок зовсім не спішиться замовляти і спроваджувати американські товари. Члени Палати Репрезентантів і Сенату заявили, що тим разом їхній терпець уривається тим більше, що торговельний успіх Японії підриває американську торгівлю, зокрема поза кордонами ЗСА, але також внутрішню, яка залляга японськими товарами, що продаються по дешевших цінах.

Збільшення імпорту японських автомобілів правдоподібно відіб'ється на ціні авт і сподіються, що з часом ціна тих японських авт буде на 1,000 до 1,500 долярів менша.

Все це спонукало Сенат 92 голосами проти 0 схвалити резолюцію, яка осуджує господарську політику Японії та закликає президента Роналда Регена поробити заходи на зменшення імпорту японських товарів.

ДУАРТЕ ЗДОБУВ ПЕРЕМОГУ У ВИБОРАХ В ЕЛЬ САЛЬВАДОРІ

Сан Сальвадор. — Президент Хозе Наполеон Дуарте, в короткому інтерв'ю з кореспондентом еспанської міжнародної телевізійної передачі заявив, що його християнсько-демократична партія здобула значно більше місць у крайовій асамблеї, яка в багатьох випадках має більшу екзекутивну владу в Ель Сальвадорі, як і сам президент і його кабінет.

Як відомо, вибори до крайової асамблеї відбулися там в неділю, 31-го березня. Згідно з інформаціями пресових агентств партія Х. Дуарте здобула принаймні 31 місць більше в асамблеї, як у попередніх виборах і тепер він зможе легше реалізувати деякі державні програми, зокрема перевести бодай частинну реформу сільського господарства, покращати соціяльну ділянку, надати більше допомоги найбіднішому пролетарковi населення, далі проводити в життя свою політику переговорів з марксистами, хоч він свідомий того, що рішення про припинення громадянської війни в Ель Сальвадорі мусить бути прийняте в інших комуністичних державах, які є протекторатами марксистських партизан і їхніми політичними та військовими дорадниками. Він, однак, не може категорично відмовитись від переговорів ініційованих ієрархією Римо-Католицької Церкви, бо це мало б поганий відгук серед католицького населення.

Очевидно, президент Х. Дуарте жалувався під час інтерв'ю, що його пропозиції, які могли вже давно покращати існуючий політичний і соціяльний стан в Ель Сальвадорі дуже часто застрягають в асамблеї. Тепер цей стан може ясно змінитися в користь програм Дуарте.

Згідно з останніми інформаціями християнсько-демократична партія здобула 55 відсотків усіх голосів, хоч з багатьох провінцій ще немає остаточних підрахунків, але політичні спостерігачі не вірять у різкі зміни загальних вислідів виборів. До перебігу виборів приглядалися також американські спостерігачі, бажаючі впевнитися чи вибори дійсно проходять без жадного тиску уряду чи правої опозиційної партії, очолюваної Робертом д'Обуїссоном.

Совєтські окупанти бомбардують Пакістан

Лондон. — Англійська газета „Обсервер" надрукувала статтю про систематичні совєтські бомбардування Афганістану і Пакістану. Ці бомбардування відбуваються завжди однаково: несподівано появляються літаки, а за ними військові гелікоптери.

Коло міста Барікот між афганістанським гарнізоном, який підтримує з повітря совєтська авіяція, і муджагідами, що борються проти окупантів і їх марійонетки Бабрака Кармаля, відбуваються майже щоденні тривалі бої. Різняться вони від інших численних зударів між совєтськими окупантами і борцями опору тим, що літаки і гелікоптери протягом кількох секунд долітають до пакістанської границі, недалеко якої є Барікот, і продовжують скидати бомби на територію Пакістану.

Систематичне порушення совєтськими літаками повітряних кордонів Пакістану і постійні бомбардування прикордонного пакістанського міста Арандy викликали напруження у відносинах між Ісламабадом і Кабулом.

Літаки, які бомбардують пакістанську територію, пілотують переважно совєтські льотчики, але Ісламабад завжди звертається по дипломатичних каналах до Кабулу, а не до Москви.

Кабул відповідає на ці протести контрзвинуваченнями висловлюючи незадоволення, що Пакістан приймає і дає притулок афганістанським втікачам і обстрілює пограничне афганістанське місто Барікот.

Звірі з подвійними почуваннями

Ню Йорк (О. Кузьмович) — Коли входите до мистецької галерії „Медісон 90", ваш зір мимоволі вперше зупиняється на скульптурі голови львиці, що немов глядить зі сумом десь у далечінь, не шукаючи за добиччю, а радше за втраченим щастям.

Леся Івасютин-Ансон під час відвідин редакції „Свободи".

І саме ця голова, яку скульпторка назвала „автопортретом", найкраще і найсильніше передає цілу життьову філософію нашої мисткині, яка вірить в те, що звірі мають свої почування, але що й через них можна передати свої власні почування і настрої.

Тому саме у каталозі нашої молодої скульпторки Лесі Івасютин-Ансон, що пояснює виставлені у галерії скульптури, находимо такі назви як „Автопортрет", „Дитяча наречена"...„Батько і дитина", „Молоді та цікаві", ;„Заперечення", „Спляча королівна" та інші.

Усі однак 19 скульптур, що творять першу самостійну виставку мисткині, яка була відкрита в понеділок, 25-го березня та триватиме до 6-го квітня 1985-го року, у вищезгаданій галерії, при 1248 Медісон авеню, представляють голови чи торса звірів і здебільшого звірів африканського світу, що здається найближчий серцю мисткині.

Вона пояснює нам це частими відвідинами Африки, зокрема Нігерії, де притягає її життя племени Іфе, в якому черпає надхнення до своїх мистецьких творів.

В часі нашої першої зустрічі у приміщеннях редакції „Свободи" Леся Ансон подавала як причину свого зацікавлення примітивним мистецтвом того племени, тим, що воно нагадує їй українські народні твори.

Але того у її теперішній виставці постаттей звірів не можемо знайти, бо вони такі інакші і такі повні внутрішніх почувань, що їх влила у свої твори наша мисткиня.

Скільки виразу у двох молоденьких білих ведмедях, що навіть не потребують підпису „Молоді та цікаві", бо ту цікавість ви відразу завважуєте; скільки холоду у голові гірської львиці, що носить назву „Заперечення", а яка ніжність у формі пінгвінів під назвою „Дитяча наречена".

Ходите від одної скульптури до другої, дотикаєте рукою гладку випрацьовану поверхню та дивуєтеся тому вийнятковому мистецтву.

„Бачите — пояснює мисткиня — більшість з моїх звірів глядить вгору — це, щоб показати оптимізм, те позитивне, що існує у житті помимо всіх сумних та важких переживань, яких у кожного досхочу".

З натяків нашої співрозмовниці пізнаємо, що вона недавно пережила важку особисту втрату і це переживання допомогло їй не лише „вирости" у мистецтві, але знайти позитивний підхід до життя і до своєї праці. Цю зміну „вгору" завважуємо, коли Леся Ансон показує вам книгу із знімками своїх давніших праць з попередніх років.

Вони показують справжній мистецький хист, а все ж різниця у вияві його і теперішньою виставкою величезна. Либонь — для мистецького росту потрібно сильних переживань і потрясень, гладке плесо пересічности ніколи того не може дати.

Хоча Леся Івасютин-Ансон має ще перед собою багато років для вдосконалення свого мистецтва, вона вже від 1977 року відома в американському мистецькому світі, належить до престижевого товариства мистців, які спеціялізуються у

(Закінчення на стор. 3)

В СВІТІ

НА РІВ'ЄРІ ПОМЕР НА 97-му році життя світової слави мистець-маляр Марк Шагаль, величезні фрескові живописи якого знаходяться у всіх більших осередках світу. Його картини та полотнища знаходяться по всіх більших музеях західних країн, а його довголітня мистецька творчість залишила своє п'ятно на модерному мистецтві.

ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА в Афганістані, стоїть на підставі останніх звідомлень західніх дипломатів, на мертвому місці. Як заповів 21-літній провідник одної групи повстанців, і він і його сини будуть так довго поборювати совєтські війська аж Афганістан буде знову вільний.

ЕСПАНІЯ І ПОРТУГАЛІЯ постановили приступити до европейського Спільного економічного ринку, збільшуючи число держав до 12. Тим закінчились шестирічні переговори з тими двома державами, які ніяк не хотіли погодитися на вимоги ставлені іншими членами цієї европейської економічної спільноти.

ПОВСТАНЦІ В НІКАРАҐУА, які досі мали беззастережну допомогу ЗСА, тепер можуть мати труднощі з військовою поміччю від ЗСА, тому, що сенатська Комісія закордонних зв'язків переголосувала не давати грошової допомоги повстанцям проти уряду сандиністів.

ВПЕРУ ЗВІЛЬНИЛИ 17 індіян, які були оскаржені за вбивство вісьмох перуанських журналістів тому, що є замало доказів на їхню провину. Суддя зробив натяки на те, що за вбивством стоять військові чинники, а не індіянські селяни.

В СУДАНІ ВІДБУВАЮТЬСЯ, вже від кількох днів заворушення з приводу високих цін на харчові продукти. При тому побито шиби в цілому ряді автомобілів, що належать американцям, як теж поліція арештувала 1,400 демонстрантів, а трьох було вбито.

КАНАДСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР-міністер Браєн Малруні висловлюється тепер з резервою щодо запрошення Роналда Регена приступити до дослідів в ділянці протиракетної оборонної системи. Промовляючи в Квебеку він декілька разів заявив, що його ентузіязм до того пляну не є великий.

ПРЕДСТАВНИКИ ЗАХІДНІХ европейських держав розглядають серйозно можливість співучасти в оборонній космічній системі. Представники цих держав, що належать до НАТО бачать, що вони не можуть ігнорувати пропонований ЗСА проєкт який включає 26 більйонів долярів.

УРЯД ЗСА РІШИВ не брати участи у святкуваннях 40-річчя зустрічі совєтських і американських військ над Ельбою, яке має відбутися у квітні. Причиною відмови є останнє вбивство американського старшини у Східній Німеччині.

В АМЕРИЦІ

СТАТИСТИЧНІ ДАНІ католицьких середніх шкіл подають що випускники цих шкіл в більшій кількості ідуть до коледжів, як випускники публичних шкіл. Показується, що 80 відсотків учнів католицьких шкіл ідуть на вищі студії коледжів і університетів.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН відвідав в четвер, 28-го березня ц.р. Ню Йорк, де промовляв на Волл Стріт і на університеті Ст. Джан'с у Квінсі. У своїх промовах, які слухачі приймали оплесками, він говорив про зміну висоти податків і зменшення видатків Уряду.

ЛІКАРСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ Медікер не буде мати браку в покритті коштів своїх видатків аж до 1998 року. Так уважають аналітики цієї програми з Уряду Роналда Регена, які рівночасно заявили, що щоб задержати діючим це лікарське забезпечення в наступних 25 роках треба або зменшити видатки на нього на 19 відсотків або збільшити податки на 24 відсотки.

ЗМЕНШЕННЯ ВИДАТКІВ НА засоби масового транспорту, яке запропонував тепер Уряд Роналда Регена, викликало великі проблеми в поодиноких стейтах. Зокрема на Фльориді, де плянували розбудувати залізничні лінії, тепер здержуються з такими плянами.

В ПУЕРТО РІКО ПОШИРИЛАСЯ тепер епідемія кору, який дістають маленькі діти, але не ті, що є в шкільному віці, які зобов'язані перед початком навчання брати щіплянку проти цієї заразливої дитячої недуги.

У ДІТРОЙТІ ПОМЕР НА серцеву атаку 69-літній Віктор Герман, американський горожанин, який поїхав до СССР як 16-літній автомобілевий робітник, а батько якого був організатором комуністів серед робітників в Дітройті. В. Герман, батьки якого жидівського роду з України, виїхав враз із 300 іншими робітниками компанії Форда будувати фабрику авт в місті Горький. Відтак його арештували і він просидів 18 років в таборах праці та повернувся 1976 році до ЗСА. Він заскаржив кампанію Форд в 1978 році за те, щок залишила його на призволяще в СССР. Справа ще тягнеться.

В АТЛАНТІ АРЕШТУВАЛИ члена пронацистської групи, у якого знайшли цілий склад зброї. Підозрівають, що він убив жидівського радіокоментатора Алена Берга з Денверу, який часто у своїх програмах виступав проти неонацистських груп.

У ФОРТ ВОРТ, ТЕКСАС, відкрили групу учнів місцевої середньої школи, які створили таємний „генг", що взяв собі за ціль страшити і нищити членів групи молодих людей, які вживають наркотики.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Московський злочин у східньому Берліні

Це вперше, що советські вояки чи поліція стріляють до безборонних людей, не зважаючи на це, чи є до цього важливі причини чи ні.

Вбивство американського майора Артура Д. Ніколсона у Східньому Берліні минулого тижня було нічим іншим як звичайним злочином — вбивством американського старшини, за який вповні відповідальний советський уряд у Москві.

Від часу закінчення Другої світової війни та поділу Німеччини, американські і советські збройні сили живуть один побіч одного, респектуючи усі правила невтральности і співжиття. Вправді, советська сторона старалася часто тероризувати американців і їхніх західніх союзників — англійців і французів, але холоднокровна рівновага та контроля західніх союзників не дозволяла на гості реакції та можливості збройного конфлікту. Щобільше, советські військові місії часто об'їжджали американську, французьку і англійську зони Західньої Німеччини. Думаємо, що так СССР, як і ЗСА знають добре про відносини в обох Німеччинах.

Майор Ніколсон у нічому не порушив правил візити до Східнього Берліну. Ані він ні його сержант-шофер не були узброєні, і навіть, якщо вони були переступили границю „забороненої зони", то їх можна було перестерегти та завізвати до повороту.

Цього советська військова сторожа не зробила, а без жадної перестороги чи затримки прямо вбила невинну людину. Щобільше, — як повідомляє Державний департамент — совєти не дозволили сержантові Шатцові дати першу допомогу майорові Ніколсонові, який ще був живим понад одну годину після пострілу советського сторожа. Це вказує також на оту „особливу людяність" советського вояка, якого вчать „не мати жадного милосердя до ворога, навіть коли цей ворог є безборонним і на порозі смерти".

І в цей же самий час, коли уряд СССР скпав „співчуття" з приводу вбивства майора Ніколсона — Москва переслала протест американському Урядові, складаючи вину за вбивство американського офіцера на Адміністрацію ЗСА. Нічого у тому дивного, це притаманне усій дотеперішній політичній тактиці советських властей.

Заява президента Реґена була цілком несспівмірна до злочину, який поповнила Москва. Вбивники не повинні ходити безкарно як на міжнародних, так і домашніх дорогах.

На нашу думку, американський Уряд повинен не лише висловити догану злочинцеві, що вбив невинного американського офіцера, але почати певні і реальні санкції проти СССР.

Ось наприклад: чи не можна повиганяти різні советські місії, які є тепер в Америці? Чи не можна спинити на якийсь час американські експорти до СССР і його сателітів?

Залишити цей злочин на висловах співчуття родині вбитого, а не вказати пальцем на дійсного злочинця — це образа не тільки пам'яті майора Ніколсона, але також образа Америки та її народу за злочин поповнений на його воякові, який був висланий до Німеччини для оборони американських національних інтересів і американського імени та чести.

М.С.

ПРОТИУКРАЇНСЬКА КАМПАНІЯ ВІЗЕНТАЛЯ

Голова відомого Документаційного центру у Відні Сімон Візенталь уже від десятків років займається дослідами над нацистськими воєнними злочинцями та їхнім виловлюванням. Проте після сорок років тих воєнних нацистських злочинців щораз меше, їх уже можна на пальцях порахувати, до того це 80-90-літні дідугани, що стоять на порозі смерти. З-поміж невикритих дотепер видатних воєнних злочинців голосною стала справа лікаря Менгеле, який має жити в Параґваю, хоч параґвайський диктатор Штраснер це заперечує. У зв'язку з таким звуженням діяльности Документального центру Візенталя, він щораз більше уваги починає присвячувати так званим злочинцям з-поміж інших націй окупованих Німеччиною, які нібито співпрацювали з нацистами під час Другої світової війни, в тому й українців.

Перед нами останній Бюлетень Документаційного центру Візенталя з 31-го січня 1985 року, в якому чимало місця присвячено й українцям. Саме на підставі цього Бюлетеня виникли звинувачення жидівських канадських кіл, спрямовані проти Дивізії „Галичина". Ось що про це пишеться в „Бюлетені" Візенталя: „Коротко перед парляментарними виборами в Канаді Документаційний центр пред'явив канадському заступникові міністра юстиції Робертові Капланові листу 218 офіцерів СС, які були добровольцями в українській СС-дивізії та інших формаціях СС... З 1953 року їм заборонено в'їзд до Канади, але ми думаємо, що багатьом українцям вдалося оминути це обмеження через затаєння інформацій про їхню воєнну діяльність". Далі в цій вістці приводяться й деякі імена цих „воєнних злочинців".

В іншому місці Бюлетеня, у вістці „Фашизм не є альтернативою", проводиться критика українського пересилання „Радіо Свобода" з 30-го червня 1984 року, присвяченого проголошенню незалежности України 30-го червня 1941 року у Львові, після його окупації німцями. В проклямації проголошення незалежности, вихвалявся, мовляв, режим Гітлера. Крім того, як твердить Візенталь у своєму Бюлетені, є „історичним фактом", що між 30-тим червня і 3-им липня 1941 року українці Львова й нацисти окупованої Галичини дістали вільну руку проти жидів, що привело до численних грабунків і вбивств, під час яких згинули тисячі людей. Далі, саме за Бюлетенем Візенталя, поширилася в Канаді вістка нібито українські добровільці, що разом з німецькою армією з'явилися в Галичині через радіо закликали українців Галичини вітати німецьких солдатів „не квітами, а відтятими головами жидів". Далі Візенталь критикує українські пересилання „Радіо Свобода" в яких позитивно оцінюється Дивізію „Галичина", яка, мовляв, постала 1943 року, в час, коли тисячі жидів та поляків були вбиті есесами. Такі пересилання, — як каже Візенталь, — посилюють в Україні антисемітизм, яка є вже традиційно антисемітською, більше, ніж інші частини СССР. Доказом того є антисемітська книжка, видана київською Академією Наук. І врешті Візенталь критикує Валентина Мороза за антисемітизм та дивується, що його скрипти йдуть в українських пересиланнях.

Усі ці „інформації" Візенталя — це мішанина його суб'єктивних оцінок деяких фактів з часів Другої світової війни щодо українців в Галичині, як і різних советських фальсифікацій. Це тим більше дивовижне, що Візенталь народжений в Бучачі, знає українську мову, як і знає ті стосунки, що запанували в Україні після її окупації Німеччиною. Але, пишучи про проголошення незалежности України у Львові, він воліє промовчувати, що це сталося проти волі нацистського режиму, що кілька днів після проголошення члени тимчасового українського правління на чолі з Ярославом Стецьком та Степаном Бандерою були арештовані й запроторені до концтаборів разом із сотнями інших українських патріотів. Що з 1942 року протинімецьку підпільну роботу вела УПА і жертвами нацистів стали уже не сотні, а тисячі українців. Але Візенталь говорить лише про жидівські і польські жертви.

Безумовно, під час проголошення незалежности був і привіт німецькій армії. Але тоді українці надіялися ще на те, що їм вдасться після ліквідації большевицької окупації утворити українську державу. В той час ще не було масового німецького ґеноциду, зате з рук большевицьких злочинців згинули мільйони українців. Отже у своїй визвольній боротьбі українці обрали менше зло і щойно, коли в Україні почав шаліти нацистський терор проти всіх її мешканців, в тому і проти українців, ОУН і УПА почали підпільно-революційну боротьбу проти обидвох окупантів: Але Візенталь це також воліє промовчувати, натавровуючи українців найбільшими в світі антисемітами. Ми не заперечуємо, що і серед українців є антисеміти, але хочемо вказати на той факт, що багато жидів є антиукраїнцями.

Не будемо зупинятися тут на справі Дивізії „Галичина" та еміґрації членів цієї Дивізії до Канади і ЗСА. На пресконференції КУК в Торонто вияснено, що цю Дивізію перевірила спеціяльна комісія, яка не знайшла серед неї воєнних злочинців. Усі члени цієї Дивізії, не затаюючи своєї служби в ній під час переслухань іміграційних урядів і дістали дозвіл еміґрувати до обох

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ
Теодор Терен-Юськів

Виставка М. Зубаря в Ню Йорку

Цього мистця пригадуємо собі чітко ще з 50- і 60-их років, коли від тільки розпочинав свій мистецький шлях, проживаючи, як і досі в Філядельфії та, як початківець, брав участь у виставках і завзятих дискусіях ОМУА в Ню Йорку. Тепер він як зрілий мистець, з відомим ім'ям, маючи свій власний, може і не занадто популярний стиль, дав щойно тепер першу — воно важко повірити — виставку своїх праць взагалі в галерії ОМУА, від 22-го лютого до 3-го березня ц.р.

Виставка ця, велика, навіть імпозантна, цікава, а передусім оригінальна. А це поважний плюс. Уже в дальшому вона оспорена і дискусійна. Бо проблематичним мистцем М. Зубар є і — правдоподібно — завжди ним залишиться. Дехто вважає саме це його недомаганням, а дехто, головно молодші приклонники сучасного мистецтва, називають це його остоєю і міццю. Які там погляди і переконання звеличники мистецтва і не повзяли б про Зубаря, ніхто не може відмовити йому оригінальности і працьовитости в його творчості.

Коли він, як чоловік з буйною фантазією оповідає вам дещо, ви маєте право подумати, що він просто фантаст. Проте, коли ви кинете оком на його праці-ікони; оті керамічні, такі складні, морочливі і важкі до виконання, тоді мусите вже признати, що він таки справжній робітник. При тому мусимо взяти під увагу реальну дійсність, що ті потужні ікони візантійського стилю, будучи його найбільшим творчим здобутком, рівночасно мають вони дуже мало виглядів на приватну продаж, бож своїм характером, особливо величиною, їхнє місце є передусім в церкві. А церков, як покупців, маємо дуже мало. Тому він і справді заслугує на ім'я фантаста, мрійника, Дон Кіхота з одного боку, а з другого він справжній фанатик, одержимий своєю затяжною і зовсім не малоцінною ідеєю творення мистецького надбання, яке, практично, майже немає збуту. Може тому він і одинокий представник керамічної ікони в нас. До того всього цей рід мистецтва і не зовсім полонює всіх. Однак, щоб і зразу регабілітувати мистця, годиться ствердити, що тоді, коли про менші його праці й ікони було багато дискусій, про дві величезні, масивні ікони візантійського стилю „Матері Божої з Ісусом" на руках, одна в темнішій, друга в яснішій синяво-білій тонації з сірим, не знайшовся хтонебудь, щоб сказав, що оці ікони йому не подобались. Ще більше похвал осягнув дещо менший розміром, зате багатший кольоритом „Св. Юрій-Змієборець".

Загального глядача не зовсім одушевляє Зубар і своєю барвистістю, яка у нього — принишкла, стишена, дискретна. Яскравости кольору в нього не знайти вам. Та проте знаємо, що існують малярі світової слави, в яких творчости немає горіння барв.

Недоліком виставки був брак будь-якого каталогу, програмки чи принаймні заголовків біля картин, що були часто дуже потрібні. В цілому виставка складалася із фігуральних праць, які можна б поділити на релігійні і світські. До світських треба зарахувати постаті людей, акти, голови тощо. Звичайно, що довго треба б було шукати на якійнебудь виставці, щоб знайти там аж 14 рокуйовджених голів-портретів, які представляли б самого мистця-автора в виді буцім то Зевеса, пророка, фавна, чугайстира, а навіть типа з бродвейської музичної ревії „Кетс" чи вкінці якогось там іншого патлача.

Помітні були зразу і дві більші картини-полотна, з перших літ мистецької творчости Зубаря (1953), що визначались олійним дбайливим кольористичним трактуванням. Перша — в темносірому схопленні з двома постатями: зпереду жіноча, майже реалістична, що заслоняє пальцями руки одне око, а за нею неозначеної статі, біла постать, як тінь чи привид. Друга картина, хоч і в дещо стишеному кольориті, проте єдиний яскравий портрет дівчини в оранжево-кіноварному представленні. Велика керамічна картина нагої „Мавки" чи „Русалки" в вінку, з обличчям якогось лісовика між дерев, привертала до себе увагу глядачів. Попід стіною, на підлозі було кілька більших, півокруглих формою керамік з парою стилізованих коханців, богині Лади і, скажімо, якогось Перелесника.

Багато менших або зовсім дрібних картин мальовані на полотні, дереві чи керамічних плитках були найчастіше без рам, що тепер зрештою подибується на виставках досить часто. Деякі його малюнки розробкою теми йдуть в абстрактність та тут і там вирізняються невикінченістю, примітивністю чи наївністю. Тому глядач непевний чи причиною цього був поспіх, ноншалянція чи недбальство. Отже проблематичність у Зубаря актуальна і постійна. Хтось навіть сказав, що Зубар-це сумаричність контрастів і противорічностей. Але і в геніяльного Караваджо були розбіжності. Все таки більшість Зубаревих праць релігійного змісту виявились у значній мірі переконливі чи вдалі. Цікавим візантійським виглядом і темночервоним хітоном пишалась ще і керамічна ікона „Матері Божої з хрестом". Багато було тут менших картин з головами чи погруддями Матері Божої, архангелів. Не зовсім добре розміщена, мальована невеличка „Голова Ісуса Христа", в чорнобрунатному кольориті з цинобровими — для контрасту — устами, творила на виставці свій власний світ. Цікаво представлявся керамічний, стилізований, синявосріблистий янгол із кучерями, без очей, носа і уст, що клячав.

Та згадані вже св. Юрій і дві великі ікони Матері Божої були короною цієї оригінальної виставки.

Володимир Яців

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ПРО УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ МІЖВОЄННІ ВЗАЄМИНИ

Проблеми взаємовідносин між двома сусідніми народами, українським і польським перед і під час Другої світової війни на землях Західньої України, часто обговорювані сьогодні на сторінках польської леґальної і нелеґальної преси в Польщі. В минулому році була поміщена стаття В. Мокрого в четвертому числі „Українського Слова" під заголовком „Продумувати прожите з українцями", в якій автор стверджує, що з-понад десятьлітнього життя в Кракові і праці в Яґайлонському університеті, як і особистого наукового контакту з поляками він помітив, що в останньому часі деякі польські інтелектуали почали цікавитись справами, що заторкують проблему українсько-польських взаємовідносин. До них належить д-р Єжи Дробішевський, якого, як історика, навчили ці воєнні складні часи критичного думання, і тому його оцінка стосунків українсько-польських є оперта на джерельних матеріялах.

Автор статті каже, що без доброї волі й зичливого діялогу, як з боку поляків, так і українців немислиме буде встановлення тривких добросусідських стосунків між обома народами. За такий партнерський діялог стоїть, і в такому напрямку працює д-р історії Є. Дробішевський, який уважає, що життєві інтереси обох народів цього вимагають. У суспільно-культурному місячнику, що стоїть на позиціях „Солідарности", — „Нурт" в 45-му числі поміщено інтерв'ю цього визначного історика професора д-ра Єжи Томашевського на тему польсько-українських міжвоєнних взаємовідносин, що його перевів з професором головний редактор „Нурту" Петро Лучка.

Професор Є. Томашевський, видатний інтелектуал, знавець українсько-польських відносин, є одним з польських істориків, що розумно, об'єктивно аналізує кожен свій висновок. Автор статті під заголовком „Під розвагу" в числі 23-му в „Українському Слові" каже, що проф. Є. Томашевський дбає про це, щоб історична правда про українсько-польські взаємини доходила до громадськости з документальних джерел, які існують в обох зацікавлених сторін. Далі автор стверджує, що „правда не завжди буває приємною, ба інколи своєю трагічною вимовою потрясає до глибини душі. Люди, які її виявляють, доходять до її причин, і вірять, що тільки через неї можна домогтися повного взаєморозуміння". До таких людей належить проф. Є. Томашевський, який у своєму інтерв'ю поінформував редактора про справи, які стосувалися польсько-українських взаємовідносин у міжвоєнні роки в Західній Україні. Професор звернув спеціяльну увагу на національні меншини, і політику польського уряду на відтинку суспільно громадському, культурно-релігійному що меншин, польських громадян, в польській передвоєнній державі.

Він перевів аналізу ставлення влади до окремих меншостей, і стверджує відмінності у ставленні державних чинників до жидів і інших меншостей. Професор, як історик, у своєму інтерв'ю послуговується і покликається на таємні документи, і тому він не обминає проблем, які, на його думку були спричинені дискримінаційною політикою уряду, як теж певними історичними подіями і складною економічною ситуацією. У другій частині інтерв'ю, присвяченому українському питанню, професор каже, що президія уряду схвалила рішення..., „що всі міністерства, які можуть мати щось до сказання на цьому політичному відтинку, зформулюють програму антиукраїнських заходів від міністерства освіти і віросповідань до міністерства внутрішніх справ", і тому професор висловлює своє побоювання і каже: „побоююсь, що коли б не спалахнула війна, тоді справді дійшло б на „Кресах" до пожежі, бо уряд не мав чого позитивного пропонувати. „Треба ствердити, що це двочастинне інтерв'ю є багате на історичні факти, які у своїх наслідках неґативно впливали на сусідські стосунки.

Однак ці об'єктивні висновки визначного історика проф. Є. Томашевського знавця українсько-польських взаємовідносин не всім обивателям до вподоби, доказом чого може послужити стаття Яцека Е. Вільчура, яка появилась у тижневику „Пшеґльонд Тиґодньови" — число 26, в якому автор намагається вести полеміку з професором. Полеміст Я. Е. Вільчур закидає професорові, що він не займається такими справами, як „гегенною польського і жидівського населення на 'Кресах', — масовим вирізуминням цілих жидівських містечок... українські націоналісти мордували польські сім'ї, які сусідів жидів схороняли під час погромів". Далі у своїй статті обиватель Я. Е. Вільчур звинувачує професора в тому, що він у своєму інтерв'ю два рази

(Закінчення на стор. 3)

А. Драган

ПРОФ. Д-Р ЛУКА ЛУЦІВ ЯК ЖУРНАЛІСТ-ПУБЛІЦИСТ

(Слово під час ювілейної зустрічі з нагоди 85-ліття д-ра Луки Луцева в Ню Йорку 21-го грудня 1980 року)

Наш Ювілят, проф. д-р Лука Луців, славнозвісний у першу чергу як науковець-літературознавець і літературний критик-рецензент. Щобільше, своїм величезним доробком у цих ділянках, він сам став їхнім синонімом-поняттям. Про це мав говорити мій попередник д-р Василь Верґун, сам кваліфікований знавець цих чи не найважливіших ділянок людської творчости. Але для характеристики цієї головної і найбільш плідної та відомої ділянки знання, труду і творчости нашого Ювілята наведу ще вступну заввагу іншого нашого кваліфікованого літературознавця, проф. Миколи Степаненка, із його джерельної статті про „Літературну критику і критиків у підсовєтській Україні після шестидесятників", надрукована у новому Альманасі УНСоюзу на 1981 рік. Там сказано:

„Це вже давно відома істина, що рівень художньої літератури визначається рівнем її літературної критики. Майже неможливо будь-якій національній літературі вирватися з провінціяльно-колоніяльного становища й вийти на осяйні вершини світової культури без високорозвиненої професійної, теоретично обґрунтованої національної літературної критики.."

У цьому, думаю, і найбільша заслуга нашого Ювілята. Це ж він промощував нашій літературі шлях „на осяйні вершини світової культури", робив це замінивши рушницю на перо після того, як „встоятись не було сили" у Визвольних Змаганнях понад шість десятків років тому, та продовжував ще довгі роки.

До цієї ділянки у відповідній мірі належить із подібними завданнями те, що є темою мого слова: проф. д-р Лука Луців як журналіст-публіцист.

Що це є журналістика-публіцистика? Словники й енциклопедії окреслюють журналістику як літературу періодичних видань — газет, журналів, збірників, радіопередач та інших засобів масової інформації, а публіцистику як галузь письменства, присвяченого питанням політики та поодиноких ділянок суспільного життя на сторінках газет, журналів чи й окремих видань. Усе це зводиться до того, що сказали у передмові до своєї праці „Ди Пресс енд Сосайєті" Джордж Бирд і Фредерік Мервін, перший колись декан факультету журналістики на Сиракюзькому університеті, а другий на такій же позиції в Ратгерському університеті. Для них журналістика і публіцистика — це „історія і література у поспіху, на швидку руку". Журналіст має за завдання і повинен відно́товувати події негайно, як вони стаються, а то й передбачати їх, і робити це у відповідній літературній формі.

Чи й наскільки цим завданням відповідав та їх виконував наш Ювілят. Думаю, що можу про це говорити, бо я мав щастя і приємність співпрацювати з ним в редакції щоденника „Свобода" повних 18 років, від 1952 до 1970 року. Що робив і які завдання мав редактор Лука Луців у „Свободі". Про це є коротка згадка у репортажі цього автора „Мандрівка по „Свободі", що був надрукований в Альманасі УНСоюзу на 1963 рік. Там сказано:

„Д-р Лука Луців є „раннім птахом", бо це він, звичайно, відкриває двері „Свободи" кожного ранку. Його головна ділянка праці і відповідальности — це американські вісті, що він їх приготовляє ранком на першу сторінку, та дописи з життя наших громад, що він їх оцінює, перевіряє, виправляє та приготовляє до друку і опісля, разом з іншими, робить коректу друкарського складу".

Сказано коротко, але тільки той, хто сам мав до діла з такою чи подібною працею, збагне скільки труду і знання вона вимагає, якщо до неї ставитись серйозно і відповідально, як це завжди було і є властивістю д-ра Луцева. Згадаю тільки для прикладу.

Підготова американських вісток. Крім деяких спеціяльних джерел головним джерелом для цих вісток правив нам „Ню Йорк Таймс" та деякі інші американські газети і журнали. Відомо, як подається ці вістки в американських газетах: головну подію описується кількома реченнями на початку, а опісля вже подається подробиці. Тому, в „Свободі", з уваги на обмежене місце, ці вістки треба максимально скорочувати, недбайливий, чи — скажімо — „вигідний" для себе самого редактор може собі дуже удогіднити цю працю: зреферував ці власне початкові два-три речення і вістка готова. Але, в цій же самій вістці зреферована в перших кількох реченнях подія може бути головна для американського читача, а найцікавіше і найважливіше для нашого читача може бути згадане тільки мимоходом десь і в іншому місці чи при кінці тієї вістки. Мавши це на увазі, д-р Лука Луців в американських вістках, так само, як тоді редактор Іван Кедрин в закордонно-міжнародних вістках, а редактор Богдан Кравців у советських вістках прочитував насамперед цілу, часом довжелезну вістку від початку до кінця і щойно тоді вибирав з неї, та подавав те, що могло найбільше цікавити, чи бути найважливіше для нашого українського читача.

І ще коротко про другу головну ділянку праці д-ра Луцева у „Свободі", про перевірку, оцінку та підготову до друку дописів з наших громад. І знову: тільки той, хто сам мав до діла з такою працею, може збагнути її неймовірне — що так скажу — ломиголовство з одного боку, а відповідальність з другого. Згадаю тільки, що багато криз в поодиноких наших громадах і більшість судових процесів за обиду, що їх мала „Свобода" в давноминулому, були в якійсь залежності від цих власне друкованих матеріялів. Треба знати громаду, треба знати людей і треба знати справи і кожне слово розглядати так, якби від нього міг — як кажеться — світ перевернутись. Це робив д-р Луців.

Але згадане — це як сказано — тільки „головні" завдання й обов'язки та праця д-ра Луцева під час його затруднення у „Свободі". Вони були постільки головні, що належали до його щоденних і — можна б сказати — наглих обов'язків. У кожній бо редакції, зокрема в редакції щоденної газети, є — як кажуть американці — „смертна лінія", себто година, в якій газета починається друкуватися на пресі і до того часу все мусить бути готове.

Поза цими „головними" завданнями і обов'язками д-р Лука Луців, як і інші редактори, мав ще тисячу й одну нібито додаткових, але своєю вартістю та значенням часто незрівняно важливіших справ і проблем, що їх треба було полагоджувати і розв'язувати.

З нагоди цього вечора я поробив деякі підсумки того, що можна б зарахувати до літературного і публіцистичного доробку д-ра Луцева в самій тільки „Свободі". Дальше порахував я його переважно літературознавчі і публіцистичні статті в Альманахах УНСоюзу: їх 24 і разом понад 200 сторінок друку календарного формату. Дальше підрахував також його статті і рецензії у чудовій „Недільній Свободі", — що появлялася під кваліфікованою редакцією проф. Василя Кириловича Чапленка від березня 1952 до березня 1953 року. Там їх 22. Немає ще індексу щоденної „Свободи", але там тих статтей і рецензій та публіцистичних матеріялів авторства д-ра Луки Луцева — можна б сказати — ність числа.

Дальше, я знайомий з великим збірником д-ра Луки Луцева „Література і життя", що друкувалося у в-ві „Свобода" із загальним переглядом його літературної та літературознавчої і рецензійної творчости.

Підсумовуючи це далеко ще не все з творчости Ювілята, мені пригадався один епізод з нашої спільної праці в редакції „Свободи". Сперечаючись з одним із своїх колеґ-редакторів, д-р Луців сказав йому: „Товаришу, ви ще стільки книжок не бачили, скільки я прочитав". Очевидно, що це була деяка гіперболя, але думаю, що д-р Луців міг би таким самим порядком сказати декому навіть з академічним титулом: приятелю, ти ще стільки не прочитав, скільки я написав.

Проте, д-р Лука Луців є мабуть останнім між тими, які про свою працю і досягнення говорили, хоча без сумніву був би одним із перших між тими, які могли своєю працею та своїми досягненнями виказатись.

І на закінчення короткий підсумок: ціле своє доросле життя д-р Лука Луців, як науковець-літературознавець і літературний критик, із замітним успіхом промощував українській літературі шлях — сказавши фразою проф. Степаненка —, на осяйні вершини світової культури, а як вояк у своїй юності рушницею, й опісля як публіцист-журналіст пером промощував нашому народові шлях на осяйні вершини світової історії. Честь і слава йому за це!

75-ліття хору УКЦеркви в Нюарку

Дня 27-го жовтня 1984 року хор Української Католицької Церкви в Нюарку, Н. Дж., відзначив урочисто 75-ліття свого існування.

Його уродини датуються 1909 роком. Хор зорганізований добре, завдяки дбайливості, здібностям та організаційному хистові його диригентів, сл. п. Теодозія Каськова та Михайла Добоша, управ та голів хору, а також завдяки гармонійній співпраці кожного члена хору зосібно. В таких умовинах хор проіснував повних 75 років у безперервній праці по сьогодні.

У програму святкувань ввійшли: бенкет та торжественна Св. Літургія, що її відслужив в намірені давніших та теперішніх членів хору та їх родини о. Михайло Кучмяк, ЧНІ, парох з участю хору й численних вірних

Біля року тривали приготування до ювілею, що були дуже успішними. Праця приготувань проходила під головуванням Анни Паньки й інших членів комітету, які, згідно зі своїми спроможностями, віддано працювали над реалізуванням накресленних плянів.

До пропагування ідеї святкування у великій мірі причинилися члени хору та о. парох, виголошуючи щонеділі та у свята в церкві, заохочуючи парафіян до участи в урочистостях. Парафіяни, цінуючи спів хору у своїй церкві, поставилися дуже позитивно до святкувань.

Бенкет відбувся 27-го жовтня м. р. в просторій залі Клюбу Наваго в Ірвінґтоні. Програмою бенкету проводили дуже вміло та з досвідом Іванна Кононів і Йосиф Лисоґір.

З цієї оказії приготовлено Пропам'ятну Книгу хору, душею якої був член хору Попаца, тут народжений, вірний син своєї Церкви та свого народу. Зміст книги збагатили: „Історичний огляд діяльности хору на протязі його 75-ти літ існування 1909—1984" (Історія хору)— Михайло Добош; „Хорові св. Івана в ювілейний альбом" Роман Савицький, та „До ювілейного альбому хору" проф. Андрій Гнатишин.

Побажання до Пропам'ятної Книги хору зі спеціяльним благословенням прислали: Блаженніший Патріярх Йосиф (чи не востаннє перед своєю смертю?); Митрополит Максим Германюк з Вінніпеґу; Митрополит Стефан з Філядельфії Владика Михайло Гринчишин з Франції, усі наші Владики у ЗСА, о. Павло Малюга, ЧНІ, протоігумен з Вінніпеґу, президент Америки Роналд Реґен, губернатор стейту Ню Джерзі Томас Кейн, сенатор Віллі Бредлі, сенатор повіту Ессекс Джон Кавфілд та повітовий віт Пітер Шапіро.

На бенкет прибув Владика Василь Лостен, ентузіяст, великий прихильник, пропагатор, любитель церковно-хорової музики, та мейор міста Ірвінґтон Ентоні Блазі, що вручив нашому дорогому гостеві з Відня проф. Андрієві Гнатишину за заслуги і композиторську працю, головно в галузі церковної музики, золотий ключ. Заходи для відзначення гостя з Відня поробив Петро Мельник, приятель та любитель нашого хору.

Спеціяльними грамотами за заслуги для хору і церкви відзначено 15-ть членів, що співають в хорі 25-ть або більше років. Грамоти заслуженим співакам вручили Владика Василь та парох о. Михайло Кучмяк. В часі бенкету Михайло Добош відслонив пропам'ятну бронзову плиту з погрудям першого диригента сл. п. Теодозія Каськова, у присутності родини покійного та численних громадян. Пропам'ятну плиту споряджено фондами і старанням колишніх членів хору „Боян" в Нюарку.

Промовцями під час бенкету були Роман Савицький та Анна Гут (по-англійськи) що у своїх змістовних доповідях представили вартість та значення наших хорів для Церкви та як прикраси наших Богослужб.

На ювілейні святкування хору прибув з Відня визначний диригент та композитор проф. Андрій Гнатишин. З-поза Нюарку на бенкет прибули представники хорів—Володимир Корчинський, голова, та Йосиф Лупань, диригент Об'єднаного Хору Філядельфії; Омелян Татунчак, голова хору „Прометей" з Філядельфії; Ігор Кушнір, диригент хору церкви в Мелровз Парк; Юліян Позняк, диригент хору церкви в Чикаго, що репрезентував Об'єднаний хор ім. Митрополита Андрея Шептицького; Євгенія Капій, голова хору церкви в Найстаи—Філядельфія та Дмитро Олійник, диригент хору української православної церкви Св. Тройці в Ірвінґтоні, Н. Дж., хори „Дума" та церкви св. Юра в Ню Йорку, церкви в Дітройті, Миш., з підписом маестра Кирила Цепенди та цілої Управи переслали письмові ґратуляції з побажаннями успіхів для ювілята.

Короткі, але змістовні привітання на бенкеті виголосили —Володимир Корчинський, Юліян Позняк, проф. Андрій Гнатишин, Дмитро Олійник, близький сусід, не пошкодував слів похвали та признання для хору у його дуже плідній праці для церкви і громади, та Ольга Мусаковська, з рамени 28-го Відділу СУА в Нюарку.

Наступного дня появилися в американській місцевій пресі теплі та прихильні нотатки про бенкет із фотознімками. Треба сказати, що бенкет проходив в дуже приємній, родинній атмосфері. По закінченні бенкету гості забавлялися при звуках чудової оркестри „Гама".

Напередодні ювілейних святкувань, користаючись з перебування композитора проф. А. Гнатишина на терені громади Нюарку, диригент Михайло Добош у порозумінні з диригентами та головами наших церковних і світських хорів, зорганізував ряд зустрічів з хорами та громадянством. Такі зустрічі відбулися в Ню Йорку, Перт Амбой, Дітройті, Пармі, Огайо, Філядельфії та Нюарку. Про зустрічі в деяких місцевостях інформувала своїх читачів „Америка", „Свобода" та „Нова Зоря" в Чикаго, подаючи досить вірні звідомлення місцевих дописувачів.

Першим, що вітав нашого гостя,був хор „Думка" в Ню Йорку. Вітав він свого почесного члена щиро та сердечно. Після короткої офіційної частини зустрічі, хористи вгощали гостя перекускою—„чим хата багата, тим і рада". Подібно і Філядельфія повітала достойного гостя щиро. Декілька годин до запланованої зустрічі з хорами Філядельфії та околиці. Митрополит Владика Стефан прийняв проф. А. Гнатишина на приватному послуханні, яке проходило в приємній та щирій атмосфері.

Найдостойніше вшанував гостя з Відня Дітройт. Там відбувся на честь композитора бенкет з мистецькою програмою, промовами та співами. Душею дітройської імпрези був визначний громадсько-суспільний та політичний діяч п. Дужий, ініціятором—маестро Кирило Цепенда, Христина Леснецька, оперна співачка, голова Українського Центру Кавка та інші. На зустріч прийшло біля 500 осіб, членів славної Капелі Бандуристів, співаки та диригенти хорів, заслужені громадяне п-во Юркові, Мальковичі та багато більше будівничих нашого громадсько-церковного життя Дітройту. На залі був присутній о. Соболь, ЧССВ, відомий солиденний промовець-проповідник та публіцист, багато священиків та Сестер- монахинь.

Владика Роберт Михайло Москаль, при співпраці музичного світу Парми (д-р В. Боднар, Е. Садовський, М. Кнап, Евген Крук) був організатором і інспіратором зустрічі в Парма, Огайо. Зустріч відбувалася в дні празника св. Михаїла, патрона нашого Владики. За декілька годин до початку зустрічі з хорами та громадянством, в домі Владики зібралися диригенти та співаки (д-р Боднар), щоб скласти Владиці Михайлові свої побажання. Після „Многоліття", Владика запросив всіх до спільної трапези, що її смачно приготовили самі отці. За столом розгорнулася дуже жвава розмова і на музичні теми.

На вшанування нашого композитора були влаштовані концерти, в більшості з творів композитора (Ню Йорк, Перм Амбой, Нюарк, Дітройт), що були грандіозними проявами любови українського співочого громадянства до свого композитора. Під час усіх зустрічів віталі достойного гостя диригенти та голови хорів, як також і численні відпоручники українських організацій та установ, висловлюючи свою радість з відвідин та складаючи щирі побажання з нагоди 78-го року його трудолюбного і плодовитого життя. За нашим звичаєм, що принявся у нас на вільній землі Вашінгтона, вручали гостеві подарунок любови.

Михайло Добош

Звірі...

(Закінчення зі стор. 1)

звірятах,та одержала за свої скульптури звірів вже три нагороди, а це одну у 1977 році та дві у 1980 році.

Її скульптури знаходяться в приватних американських збірках, у природничому музеї в Огайо, а галерія „Медісон 90" виставляє її твори вже від 1977 року. Вона брала участь у шістьох збірних виставках, але ця, що відбувається тепер, це перша самостійна. Недалеко від галерії находиться Лесі робітня, де вона працює цілими днями, виконуючи у мармурі своїх улюблених звірів. На виставці бачимо фрагменти цієї важкої праці у формі великих знімок, що показують мисткиню з електричними долотами і великими охоронними окулярами при першому вигладжуванні каменя.

„Я починаю працю у великому куску мармуру, який поволі витесую до потрібної мені форми, тому більшість з моїх скульптур стоїть на природній підставі, з каменя, в якому вони виконані", — пояснює мисткиня.

У простірній залі підземелля галерії, де кожна із виставлених скульптур має доволі місця, щоб її подивляти, бачимо цілу райдугу кольорів мармуру, в яких працює Леся: є там і зелений, і рожевий, і чорний, і червоний і білий, а кожний відповідно дібраний до скульптури та настрою, що його мисткиня хотіла віддати.

Скульптура у мармурі: тюлень вигрівається на сонці.

В часі нашого перебування в галерії, приходять посторонні відвідувачі, яким мисткиня скромно каже на привітання „Я є Леся" і так же скромно дякує за вислови признання і захоплення публіки.

Але ми відчуваємо її внутрішній неспокій та це мистецьке вичерпання, яке мається, коли ви відкриваєте нагло себе перед чужими, з якими мусите ділити свої інтимні почування.

Не зважаючи, однак, на той неспокій і втому, так у розмові в редакції, як і на виставці, нас тепло зворушує глибина переживань та новість мистецтва цієї досі невідомої української громади скульпторки, яка самітньо вийшла з вузьких рамок нашого життя, і пішла у світ своїм власним шляхом, і знайшла себе, здобуваючи признання і славу для того імени, яке скромним „Леся" дає найкращу візитівку нашій спільноті.

Конференція...

(Закінчення зі стор. 1)

ві були змістовні і віддзеркалювали їхню любов до української культури.

Про „Зв'язок КУК з урядом" говорив д-р Й. Слоґан. Тема дуже добре опрацьована, в якій прелеґент представив сучасне положення в Канаді та як здобувати впливи в урядових колах.

С. Харко, голова Суспільної Служби Українців Канади, з'ясував яку поміч можна одержати від харитативних організацій.

На бенкеті д-р М. Іванчук в легкий спосіб представив „історію перших українських поселенців в Гаваях". Тема цікава і було приємно слухати її після цілоденних серйозних дебат, які вимагали постійного уважного слухання.

На конференції були заступлені відділи КУК від Ванкуверу, Б. К. до Монтреалю, Кве.

Українське Лікарське Товариство Північної Америки — Відділ у Баффало, Н. Й.
ділиться сумною вісткою, що 26-го березня 1985 року відійшов, несподівано, у Вічність на 74-му році життя

сл. п. д-р
Михайло Сайкевич

ПОХОРОН відбувся в суботу, 30-го березня 1985 року в Баффало, Н. Й.

Родині Покійного складаємо глибоке співчуття, а пам'ять про Покійного нехай буде поміж нами.

УЛТПА, Відд. в Баффало, Н. Й.

Відділ ОбВУА в Ню Йорку,
ділиться сумною вісткою зі своїми Членами та Українським Громадянством, що 10-го березня 1985 р. відійшов до Вічности на 87-му році трудолюбного життя

сл. п. майор
ІВАН ВИННИК

Довголітній член ОбВУА й скарбник нюйоркського Відділу ОбВУА, член Головної Управи ОбВУА, учасник двох Зимових Походів, нагороджений хрестами й відзнаками за хоробрість у боях Визвольних Змагань, член УВО й ОУН на рідних землях і довголітній працівник в Сколім і Синевідську Вижнім.

ПАНАХИДА відбулась 12-го березня 1985 р. в похоронному заведенні Рівердел Фюнерал Гом на Бронксі, а ПОХОРОНИ відбулися 13-го березня ц. р. з церкви Святої Діви Марії на цвинтар Святого Хреста в Ню Джерзі (Арлінґтон)

Головна Управа й Управа Відділу в Ню Йорку ОбВУА зі всіма своїми Членами висловлює Дітям і Внукам сл. п. майора ІВАНА ВИННИКА глибоке й щире співчуття, а душу Покійного хай Господь милосердний прийме в Його опіку.

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ МАЙОРОВІ ІВАНОВІ ВИННИКОВІ!

З великим сумом повідомляємо, що в неділю, 24-го березня 1985 року згинув у Торонто, серед трагічних обставин

бл. п. ред.
Роман Данилевич

член Головної Ради та кол. секретар Президії УПСО і Голова Ради Мирян в ЗСА, один з найвизначніших і найбільше заслужених католицьких та патріярхальних діячів у Краю та поза Рідною Землею за останніх 50 років. Прохаємо про молитви за Його душу.

ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ ПОКІЙНОМУ!

Крайова Управа Українського Патріярхального Товариства в ЗСА

Протиукраїнська..

(Закінчення зі стор. 2)

цих країн. І це також добре відомо Візенталеві. Але він воліє їх натавровувати „воєнними злочинцями".

А вже провокацією гідною совєтських фальсифікацій є твердження ніби український леґіон під керівництвом майбутнього команданта УПА ген. Шухевича-Чупринки, закликав у Львові українців Галичини вітати німецьку армію „не цвітами, а головами жидів".

Ніхто не заперечує, що у зв'язку з відкриттям в львівських і в інших тюрмах Галичини тисячів трупів, у Львові в перших днях прийшло до антижидівських виступів. Але на основі свідчень під час Нюрнберзького процесу, були дуже рідкі випадки вбивств. Населення зігнало до тюрем 1,000 жидів для відкопування трупів. Це сталося супроти тих жидів, яких населення, слушно чи неслушно, підозрівало в участі у вбивствах політичних в'язнів, що їх НКВД перевело у львівських тюрмах. Під час судового процесу, в зв'язку з совєтськими звинуваченнями, висуненими супроти німецького міністра Оберлєндера, Міжнародна комісія в березні 1960 року після чотиримісячної праці та переслуханні 232 свідків, ствердила, що звинувачення проти українського леґіну й проти тодішнього поручника Оберлєндера — повністю безпідставні.

Це, звичайно, також добре відоме Візенталеві. Але він і далі послуговується безпідставними звинуваченнями й видумками про „голови жидів", що ними замість цвітами український леґіон закликав населення вітати німецьку армію

Наскільки достовірність різних закидів Візенталя підлягає сумнівові, а то й часто спирається на видумках, свідчить конфлікт, що постав 1975 року між тодішнім канцлером Австрії Бруно Крайским, який сам є жидівського походження, і Візенталем. Почалося все з того, що Візенталь назвав „воєнним злочинцем" голову ліберальної австрійської партії Фрідріха Петера, який під час війни був солдатом в піхотній бригаді СС. Ця бригада 1942 року брала участь в розстрілах жидів. Проте Петер в цих розстрілах не брав участи, чого його навіть Візенталь не міг доказати

У зв'язку з цим Крайскі прилюдно виступив з гострою критикою діяльности Візенталя. Її Крайскі окреслив як діяльність „політичної мафії", яка працює проти Австрії. „Я знаю, як цей пан (Візенталь) працює, — сказав тоді Крайскі. Це є явний заклик до вбивства: Візенталь відомий з того, що він не перебирає у своїх методах. Він не тримається докладно правди, а працює за допомогою трюків" (віденська газета „Прессе" з 11-го листопада 1975 року). А в „Інтерпрес архів" з 11-го січня 1978 року читаємо, що Крайскі назвав Візенталя „жидівським фашистом", хоч Крайскі ніби це заперечив. В жовтні 1955 року Крайскі ще раз повторив прилюдно, що Візенталь вживає методів мафії, якими він послуговується на лад нацистів, лише в протилежному напрямку.

Через те, що Візенталь справу хотів поставити перед суд (потім судову скаргу відкликав), Крайскі ще раз заявив, що він може перед судом доказати, що Візенталь є агентом і працює методами мафії. Щодо цього він спирається на відповідні документи, як і зізнання свідків. Далі Крайскі поставив під сумнів чи Візенталя справді за нацистів переслідували. Візенталь, як тоді Крайскі сказав, жив під час німецької окупації, жив відкрито, а не у „підводному човні" і не був переслідуваний. На питання журналістів, чи Візенталь мав зв'язки з Гестапо, Крайскі сказав, що тоді було багато можливостей агентурної діяльности, не лише в Ґестапо.

В кожному разі, за його словами, Візенталь не має права на моральний авторитет й на переслідування людей. Цьому скандалові треба раз покласти край ствердив Крайскі. Ми згідні з цим. („Зіддойче Цайтунг" з 11-го січня 1975 року)

Польська...

(Закінчення зі стор. 2)

зневажив „Армію Крайову", загони якої боролися проти гітлерівського окупанта та поліційних і військових формацій українських націоналістів. „Правдою є, що професор у своєму інтерв'ю сказав, що 'АК' на 'Кресах' вирізувала українців, жінок, дітей і старців. І тут уже не можна сказати, що це була самооборона,— каже професор". Автор статті Я. Е. Вільчур робить закид професорові, що він свої висновки подані в інтерв'ю підтримав недостаточною кількістю доказів, хоча сам не покликався в своїй статті, в якій звинувачує українських націоналістів у злочинах, ані на один документ.

Зовсім інший погляд на передвоєнні і воєнні українсько-польські взаємовідносини має Чеслав Домаґал, який у своїй обширній документованій статті з нагоди 50-річчя концентраційного табору в Березі Картузькій, поміщеній в трьох числах (26, 27 і 28) тижневика „Жиціє Літерацкє" лише таке: „...почалась пацифікація Східньої Галичини, яка тривала від 11-го вересня до 30-го листопада. Значить, два з половиною місяці. Почало її арештування колишніх українських послів до Сейму, а також сотень українських діячів. Закрито українські гімназії у Тернополі, Рогатині, Дрогобичі і Перемишлі та початкові школи в Станиславові, сотень відділень культурно-освітнього товариства „Просвіта" та українських кооператив.

Водночас до українських шкіл Східньої Галичини польська влада послала кілька полків кавалерії, два каральні корпуси поліції по 1,000 осіб кожен, і ряд менших загонів, які протягом 75 днів влаштували криваві експедиції, пацифікуючи територію величиною 50 тисяч квадратних кільометрів між Сяном і Збручем, на якій жили мільйони українців.

Каральні загони,—пише Ч. Домаґала,—руйнували українські доми культури, приміщення „Просвіти" і кооператив. Поліція катувала не тільки селян, робітників та інтелеґентів активних в українському національно визвольному русі, знищуючи їхнє майно, але часто били всіх мешканців села без вийнятку...—били людей прикладами, дулами ґвінтовок, прутами, завдаючи глибокі рани. „Цитований розділ із статті Чеслава Домаґали, написаний з нагоди 50-річчя Берези Картузької, насвітлює ці неймовірні знущання над українським народом, які мали у своїх наслідках великий неґативний вплив на українсько-польські сусідські взаємовідносини. Чи таких доказів домагається полемісти, подібні Я. Е Вільчорові?

В останньому розділі своєї статті Ч. Домаґала каже таке, „...те, що я написав, присвячую на хвалу тим, що не зважаючи на скажений терор, застосовуваний проти них береськими катюгами та їхніми довірителями, витривали, служачи вірно революційній ідеї, якій присвятили свою молодість а пізніше все своє життя."

Треба ствердити, що автор Ч. Домаґала має великий респект до тих, які вірно служили революційній ідеї і посвятили свою молодість як також ціле своє життя визвольній справі. На мою думку, статті, які обговорюють взаємовідносини українсько-польські у міжвоєнні роки, як також інтерв'ю переведене в тій справі з визначним істориком Є. Томашевським можуть в деякі мірі причинитись до кращого зрозуміння історичних фактів, які у великій мірі були причиною цих неґативних стосунків між двома сусідніми народами.

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, та всю Українську громаду, що в суботу, 30-го березня 1985 року відійшов від нас у Вічність, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, на 84-му році життя

наш Найдорожчий БРАТ, ШВАҐЕР І СТРИЙКО

бл. п. о. шамбелян
ПЕТРО МЕЛЬНИЧУК

народжений в Любківцях, пов. Снятин, Зах. Україна, б. УСС, парох Бучача, катехит середніх шкіл на Україні і на еміґрації, довголітній парох м. Балтімор, Мд., сотрудник при катедрі Непорочного Зачаття у Філядельфії, Па., меценат наукових і релігійних цілей.

СВЯЩЕНИЧІ ВІДПРАВИ відбудуться у вівторок, 2-го квітня 1985 р., о год. 7-ій веч. в катедрі Непорочного Зачаття при Френклін і Бравн вулицях у Філядельфії, Па

ПОХОРОН у середу 3-го квітня 1985 р., о год. 10:30 ранку з катедри на цвинтар Св. Марії на Факс Чейсі.

Горем прибиті:

брати:
МИРОСЛАВ з дружиною ТЕОФІЛЕЮ і донею ЛІДОЮ
СТЕПАН з родиною в Україні
сестра — АННА ШМЕНДАК з родиною на засланні
Ближча і дальша Родина в Америці й Україні

Замість квітів на свіжу могилу, Родина просить складати пожертви на Служби Божі і на Український Освітньо-Культурний Центр, 700 Cedar Rd., Philadephia, Pa.

Павло Плішка загостив до Рочестеру

Український Рочестер має досить значне число любителів музичного мистецтва, які відвідують концерти у великому театрі, чи в Кілборн Гол, а навіть самі дещо організують. Тому факт що у програмі симфонічної оркестри Рочестеру з'явилася вістка про запрошення на зимовий сезон 1984-85 року визначного баса Метрополітальної Опери Павла Плішки на два виступи, викликала велике зрушення.

Молода рухлива Валентина Макогон звернулася через адміністрацію оркестри до нашого світової слави мистця з питанням чи можливо було б звеличникам його таланту зустрітися з ним особисто після концерту. Артист радо погодився.

В. Макогон порозумілася з представниками деяких наших організацій (час був обмежений — між одними й другими різдвяними святами й концертом 22-го січня) але все ж зорганізовано „ад гок" комітет: Марія Крамарчук, Ірина Руснак, Галина Павлічко, Ярослава Зелез, Стефанія Лаба, Роман Куцілъ, Яра Кекіш, Оксана Шевчин, Тамара Денисенко. З грошовою допомогою прийшла Управа Української Кредитової Спілки, бо треба було запевнити винаймлення приміщення для зустрічі в залі школи Істмана, і за це УКС належиться подяка.

Зустріч (приготовлено до бірну перекуску) відбулася після концерту, прийшло біля сотні осіб. Від української громади тепло привітала мистця Марта Шмігель, передаючи йому гарну китицю квітів і писанку. Вона підкреслила, що наш співак є нашою гордістю, бо признається до свого українського походження, чим ширить добру славу про Україну; виступає на українських імпрезах; дав добродійний концерт на дохід Українського Музею в Ню Йорку; наспівав гарну платівку українською мовою з піснями Шевченка-Лисенка „Ой, Дніпре", „Гетьмани", „Минають дні", Франка-Лисенка „Безмежнеє поле", Концинського-Барвінського „Ой поля", Стецепка „Ой, чого ти, дубе" і ін. народні, й інші.

Присутні на зустрічі відспівали гостеві „Многая літа" й підходили до П. Плішки. Він з кожним привітно вітався й давав свій автограф на програмці. Коли йому гратулювали, він скромно заявив, що свій успіх завдячує Богові, бо наділив його таким талантом, а сам він тільки розвинув його. Праця у музичній ділянці дає йому велику приємність, він любить спів, що є змістом його життя. Мистець був видимо зворушений.

Склалося так, що на концерті й прийнятті були співачка П. Плішки Кароліна Лопушанська-Стовт, землячка його Пет Гузар, що походить з родинної місцевості співака, й Галина Колодуб-Тимочко, заслужена для тутешньої громади співачка, яка колись студіювала сольоспів у Києві й була завжди дуже вимоглива до себе й інших. Вона не знаходила слів признання для виїмкового голосу П.Плішки й інтерпретації виконуваних ним творів.

В Рочестері були два виступи П. Плішки — 31-го січня і 2-го лютого ц.р. Валі Макогон через знайомство з репрезентанткою оркестри філгармонії для продажі групових білетів Дженет Міллер вдалося зарезервувати більшу кількість місць для українських громадян. Вона (В.М.) запросила на прийняття журналіста Скота Мартеля з „Тайм Юніон" і Дженет Міллер з чоловіком, а також Сузен Міллер, яка недавно опрацювала програму про голод на Україні, що була двічі показана на 21-му каналі телевізії в Рочестері 19-го і 20-го січня ц.р.

У програму виступу ввійшли твори: Моцарт „Мадаміна" з Дон Джованні, Чайковського арія Греміна з опери „Євгеній Онєгін", Верді „О, Палермо" і Верді „Вона ніколи мене не любила" з „Дон Карльоса". Час так скоро минув, а хотілося б слухати ще і ще! Заля вітала співака дуже щиро, нагородила бурею оплесків, повставши з місць.

У програмі концерту було між іншим сказано, що „Численні виступи Павла Плішки зі славними оперними компаніями, оркестрами і на фестивалях здобули йому незвичайний респект і велике признання публіки й преси". А музичний критик вечірньої газети Рочестеру „Таймс Юніон" з п'ятниці, 1-го лютого ц.р. Стюарт Лов писав: „П.Плішка перетворив Істман Театр у сцену Метрополітальної опери незвичайно захоплюючою програмою, яка притягнула велике число слухачів. П. Плішка, постійний соліст Метрополітальної Опери від 1967 року, з'єднав ся з філгармонією Рочестеру під керівництвом Дейвіда Зінмана у виконанні чотирьох арій, в яких він показав свою стилістичну многогранність. Хоч сам він називає себе басом, його повний голос звучав зовсім свобідно в ролі пустуна-баритона в арії „Мадаміна" Моцарта; арія з опери Чайковського виконав він з імпульсивною безтурботністю, а Верді з широким оперним розмахом. Хотілося б його почути знову. Можливо це вдасться на наступний сезон із ширшою програмою".

Філгармонічна оркестра виконала тричастинну „Приз му"Якова Друкмана і Симфонію Ч. 6 г-моль (Патетичну) Чайковського, обидва твори виведені в Рочестері перший раз, а автор першого спеціально приїхав, щоб почути виконання свого твору й був присутній на залі. Щоденник „Демократ енд Кронікл" два рази писав ще перед концертом про виконавців і,очевидно, згадував і нашого славного співака та про деякі зміни у програмі.

Від слухачів — подяка всім, що причинилися до успіху концерту.

Л. Цегельська

Річні збори Осередку СУМ у Йонкерсі

10-го лютого ц. р. відбулись річні Загальні збори Осередку СУМ в Йонкерсі. Н. Й., який своєю виховновишкільною працею з юнацтвом, як також з мистецькими групами та кількістю молодшого і старшого юнацтва та дружинників під сьогоднішню пору є одним із кращих осередків на сході Америки.

Зборами проводила президія у складі: Лев Футала — голова, д-р Орест Козіцький — заступник, та Христя Іванів-Балко — секретарка. Почесним гостем на зборах був голова Крайової Управи д-р Аскольд Лозинський. Присутні на зборах члени осередку, дружинники, представники інших організацій та гості прослухали з великою увагою дуже добре приготовані і виголошені звіти з діяльности окремих референтів, Булави та управи Осередку і дружинників.

Докладний звіт із виховно-вишкільної праці з молодшим та старшим юнацтвом, іспити та участь на злеті, конкурсі знання і сло ва подала головна виховниця Дарка Уздейчук. Вона подякувала всім виховникам, які співпрацювали з нею протягом року.

За працю Булави звітував інж. Микола Глушко, булав ний в 1984 році. Ірка Терлецька подала фахово приготований докладний фінансовий звіт, за який присутні нагородили її, як і попередніх звітодавців рясними оплесками. За всецілу працю дружинників мистецьку діяльність, концерти в Йонкерсі та інших місцевостях, участь в імпрезах і план на майбутнє, звітував голови дружинників Ярослав Палилик За цілість праці осередку, за успіхи, як і певні невдачі доповнив звіти голова Осеред ку Роман Глушко, який висловив подяку всім звітодавцям за таку віддану працю в Осередку протягом року та за їхні звіти. Він подякував також усім виховникам,які не звітували, але своєю працею допомагали у виховній праці, а зокрема мистецьким керівникам Орестові Русинкові, Володимирові Юрченкові, Христі Юванів-Балко та Оксані Футалі. Окрему подяку склав він голові Батьківського комітету Михайлові Терлецькому, який невтомно працював протягом цілого року.

Поодинокі представники організацій вітали Загальні збори від своїх організацій, а голова місцевого Відділу УККА Микола Сидор висловив велике признання Управі Осередку за дуже корисну працю із молоддю та подякував за співпрацю на всіх імпрезах, які спонзорував УККА в Йонкерсі.

В дискусіях над звітами і працею Осередку взяли участь багато учасників. Від Номінаційної комісії голова Степан Палилик прочитав запропонований склад нової управи і були в складі: Роман Глушко — голова, д-р Орест Козіцький — заступник голови; Андрій Горбачевський, скарбник адвокат Роман Козіцький; булавний Микола Глушко; голов ні виховниці — Дарка Уздейчук, Варвара Барна; культурно-освітній референт — Наталка Невмержицька; зовнішні зв'язки — Мирослав Футала.

Крім них запропоновано членів до Управи, Товариського суду, Контрольної комісії, Батьківського комітету на чолі з головою Михайлом Терлецьким, на голову дружинників, який вже протягом кількох років виконує цю функцію, запропоновано Ярослава Пилилика. Поданий список присутні прийняли одноголосно з оплесками.

Голова Крайової Управи д-р Лозинський погратулював нововибраній Управі, побажав всім ще кращої праці та успіхів в 1985 році. Він звернув увагу на завдання праці з молоддю, спосіб ведення праці, співпрацю з Крайовою Управою та іншими осередками. Згадав він також і проблеми, які винрикають по окремих місцевостях, але з гордістю відмітив, що СУМ, як молодеча організація, являється тепер потужньою організацією на американському континенті, яка всіма засобами веде працю з молодими кадрами,пропагує українську ідентичність, плекає наші культурні надбання та виховує молоде покоління покоління на українських патріотів.

Після зборів всі гостились перекусками, які приготовив М. Терлецький та дискутували про справи Осередку до пізньої години.

М. Бурчак

Новий професіоналіст— д-р Михайло Лялюк

Українське Лікарське Товариство Північної Америки, Відділ Огайо, втратило в 1984 році трьох членів, які відійшли у вічність. Двох із них були ще практикуючими лікарями — д-р Евген Мартинюк і д-р Лонгин Шанковський, які совісно несли медичну допомогу багатьом потребуючим членам української громади в Акроні і Пармі, Огайо. Третій член Відділу — д-р Володимир Іванович був вже на емеритурі. Хоч їхня втрата прорідила ряди членів УЛТПа — Відділу Огайо, а їхню відсутність боляче відчула українська громада, на щастя, цю прогалину заповнюють нові українські медичні професіоналісти.

Як вже попередньо було згадувано на сторінках „Свободи", в Акроні відкрив лікарську практику д-р Орест Стецик. Сьогодні хочемо поділитися вісткою, що в центрі української Парми, в сусідстві новозбудованого храму-катедри св. Йосафата, відкрив лікарську практику в ділянці внутрішніх недуг новий український лікар д-р Михайло Лялюк.

Народився він в 1950 році в Аргентині, син Миколи і Володимири Лялюків. Маючи 6 років, прибув з батьками в 1956 році до Клівленду, де закінчив початкову школу при парафії св. Йосафата. Передмедичні студії відбув у стейтовому університеті в Колюмбусі, Огайо, здобувши бакалаврат з мікробіології, а пізніше диплом магістра освіти в університеті Південної Фльориди.

Медичні студії закінчив в Італії на медичному факультеті римського університету, де в 1979 році осягнув диплом доктора медичних наук. Повернувшись до Америки, відбув спеціалізацію в ділянці внутрішніх недуг у шпиталі Вейн стейт університету в Дітройті, яку закінчив з успіхом в 1983 році. В черговому році склав приписаний іспит з його спеціяльности та став дипломованим спеціялістом внутрішніх недуг. В тому ж 1984 році одружився з Мартою Телішевською, інженером архітектури.

Д-р Михайло Лялюк є членом Українського Лікарського Товариства Північної Америки, Відділ Огайо.

З приємністю вітаємо нову українську родину та нових професіоналістів, складаючи їм найкращі побажання успіхів як у родинному, так і професійному житті. Віримо, що поза своїми професійними зайняттями, причиняться вони теж і до скріплення громадського життя українського Клівленду.

(М. Д.)

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні присилати до редакції „Свободи" разом із двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Третій Кобзарський семінар в Австралії

Неначе у відгомін Світового з'їзду бандуристів, який відбувся при кінці грудня 1984 року в ЗСА, в Австралії розпочався 13-го січня ц. р. під патронатом СУОА — третій з черги Кобзарський Семінар под керівництвом улюбленця Австралії бандуриста, композитора та дирігента Петра Деряжного. На цьогорічний семінар з'їхалися учасники в числі 31 з Аделаиди, Мельбурну, Сіднею з далекого Перту були присутні два учасники, які цікавилися лише хоровим співом.

Від іменя адміністрації семінар відкрила Марійка Чигрин, яка привітала присутніх та попросила до президіяльного стола голову Об'єднання Українських Громад мгра Юрка Менціньского, голову Стейтової Управи Союзу Українок, заступницю Крайової Управи СУ Австралії Олю Ількiв і керівника Школи гри на бандурі в Сіднею Е. Кульчицького. Голова ОУГ офіційно проголосив Третій семінар діючим, а відтак склали привіти згадані вже вище особи. Наспів також письмений привіт від голови СУО А Михайла Моравського.

Керівник семінара П. Деряжний, привітавши присутніх, висловив радість з приводу того, що між бандуристами є такі, які беруть участь в семінарі втретє, а є й такі, які вперше беруть участь, що доказує, що минулі семінари дають бажаний успіх і що в Австралії зростає зацікавлення до кобзарського мистецтва. Якщо порівняти що на Світовий концерт в ЗСА в грудні 1984 р. з'їхалось 138 бандуристів, а на 3-ій Кобзарський семінар в Австралії зголосилося 31, то відсотково Австралія також не відстає.

У програмі семінара, крім теоритичних занять були й практичні. Семінаристи вивчали народні, ліричні, церковні, патріотичні, історичні та сучасні пісні. Крім того, навчалися співу й створилася так звана Кобзарська капеля. Бандуристи мали змогу працювати з двома хорами.

Наші молоді кобзарі впродовж двох тижнів від години 9-ої ранку до пізньої ночі вправлялися разом і поодинокими групами — вивчали нові їм пісні, щоб на закінчення показатися перед сіднейською публікою.

Учасники семінара вислухали цікаві доповіді на різні теми. Про „Церковну музику" говорила Марійка Дума про „Історичні Думи" розповів д-р Ігор Якубович. Віктор Буряк говорив про музичність бандуриста-співака, а про українських композиторів ХУІІ-ХУІІІ століть — А. Веделя, М. Березовського, Д. Бортнянського та М. Дилецького, та про визначних кобзарів говорила Марійка Чигрин.

Молоді бандуристи брали участь в цьогорічному Святі Державности, яке відбулося в Сіднею 22-го січня, й своїм виступом, вокально підсилені Ансамблем імени В. Івасюка,залишили незабутній образ. На сцені замерехтіло від молоді. Здавалось, що сцена їх не помістить! 50 хористів в супроводі 30 бандуристів велично й могутньо проспівали марш УПА „Вперед".

Третій Кобзарський семінар в Австралії закінчився в неділю 27-го січня в залі Дому Молоді величним концертом його учасників при співучасті сіднейського хору „Боян" та ансамблю ім. В. Івасюка. Концерт, який заповідала М. Чигрин, розпочато двома релігійними творами „Як славний наш Господь" муз. Д. Бортнянського та „Херувимською" муз. Г. Сковороди.

Перша частина концерту так звана „Лірично-музична медитація", була присвячена бандурі. Глибоко зворушуючий текст пера Ніни Туз прекрасною українською мовою читали по черзі Ксеня Саракула та Гандзя Берегуляк. Художнє читання було переплетене співом ансамблю ім. В. Івасюка „Вперед", двома композиціями Петра Деряжного, „Прапор України" та „Гомін з Чигрину, які виконав хор „Боян" та двома інструментальними точками — „Байда" муз. Гр. Китастого та фантазією на народні пісні.

Друга частина концерту складалася з народних, жартівливих та побутових пісень. Спільно з ансамблем ім. В. Івасюка прозвучали „Червона Рута", „Водограй" та „Волиняночка".

Особливе враження залишила мелодекляматція „Бандура" слова Люби Забашти у виконанні Гандзі Берегуляк під звуки бандуриста Петра Деряжного. Гарно прозвучала Кобзарська капеля в свої інструментальних творах „Пасакалія" муз. Й. Генделя і „Верховиня" та в жартівливих піснях „Дозволь мені, мати" (соло Ніли Деряжної) та „У милого очі сині". Окремо виступали й поодинокі ансамблі: „Різдвяні мотиви" виконав ансамбль ім. Лесі Українки з Мельбурну, Сіднейська Школа гри на бандурі виконала в'язанку народних танків та „Цвіте терен", а ансамбль ім. Гната Хоткевича з Сіднею та Г. Китастого з Аделайди акомпанювали чоловічому квартетові у двох піснях „Вис буря" та „І чого тікати".

Всі учасники концерту — Кобзарська капеля, хор „Боян" та ансамбль ім. В. Івасюка (110 осіб) виконали фінальну точку концерту „Живи Україно" сл. О. Олеся, муз. Мих. Гайворонського. Захоплена публіка нагородила виконавців рясними оплесками, а представники організацій піднесли квіти керівникові семінара Петрові Деряжному та його дружині Нілі.

Від імени учасників семінара його староста Михайло Радован подякував адміністрації семінара — Петрові Деряжному, Марійці Чигрин та Володимирові Войтовичеві за організування семінара та за опіку над його учасниками. Окрему подяку складено д-рові Ігореві Якубовичеві, заступникові П. Деряжного,та всім лекторам. Бандуристи піднесли згаданим особам подарунки та платівки капелі бандуристів ім. Т. Шевченка, а Марійці Чигрин — китицю червоних троянд.

Після роздачі учасникам семінара свідоцтв Василь Буряк, член Світової Ради Спілки Визволення України, в асисті голови Об'єднання Українських Громад мгра Ю. Менціньского нагородив грамотами та золотими медалями ім. Т. Шевченка Петра Деряжного, Марійку Чигрин, Віктора Буряка та д-ра Ігоря Якубовича за їх великий вклад праці в українське громадське та мистецьке життя Австралії.

Третій Кобзарський семінар в Австралії пройшов успішно, і є надія, що четвертий Кобзарський семінар під патронатом СУОА пройде з таким же успіхом й можливо ще більшим числом його учасників.

Ст. Бруснянський

Виставка картин Т. Аксюк в Торонто

Мисткиня при праці

Недавно торонтонська громада мала нагоду подивляти велику виставку картин талановитої мисткинімалярки Тані Аксюк з Монтреалю.

Ця надзвичайно успішна виставка в галерії св. Володимира була неначе подихом теплого весняного вітру.

На відкриття прибули численні гості. Між ними були мистці світової слави, такі як канадський маляр Карл Шейфер та Там і Нан Врігле ворт, директори школи красного мистецтва Шнейдер і відомий в українській громаді фільмовий продюсер Славко Новицький та багато інших.

Виставка Тані Аксюк була поділена на три головні тематики: народно-українська, пейзажі й квіти. Ціллю її малювання є піднести душевно і дати насолоду глядачам. Її сюжети витворюють красу і задоволення; вони грають світлими кольорами і мають легкий подих сантиментальности.

Техніка Тані Аксюк відкриває небуденну віртуозність, а природа є завжди її дороговказом. В краєвидах і побутових сюжетах Таня старається охопити певний настрій і почуття, як, наприклад, у картині „Мати і дочка", або відтворити її молодість, невинну юність, її власних дітей (у картині „І ще одну"). Але улюбленим сюжетом Тані, що приносить їй глибоке задоволення,є квіти, і вона вміло ділиться з глядачами їх красою.

Народжена в Україні, Таня прибула до Монтреалю в 1951 році. Маючи вроджений талант, Таня вивчала мистецтво, одержавши стипендію у монтреальському Музеї красного мистецтва під керівництвом д-ра Артура Лісмера. Закінчивши МекДоналд Коледж при МекГілл Тікерс університеті. Учителювала кілька років у школі Дорвал Гарденс. Також училася у школі Шнайдера під мистецьким керівництвом Карла Шейфера, Гютторна Отто й інших.

Вона є активним членом у мистецькій професіональній організації Лейкшор Асоціяції Артистів.

Т. Аксюк брала участь у багатьох мистецьких виставках Монтреалю й околиць а також мала кілька успішних особистих виставок. Колекції її картин можна знайти у численних домах Канади, Америки й Европі. Тепер картини Тані Аксюк знаходяться на виставці з групою інших мистців у галереї „Гейбор" в Торонто.

Лариса Коропецька

Свято Героїнь у Вотервліті

Вотервліт, Н. Й.— Голова Окружної Управи СУА південного Ню Йорку Теодозія Кушнір відкрила Свято Героїнь 24-го лютого ц. р. тут у залі Українського клюбу. Вона привітала всіх присутніх, підкреслила велику ролю української жінки в історії України. Жіночий хор 99-го Відділу СУА ім. Лесі Українки під керівництвом Ярослава Кушніра відспівав гимн СУА. Пластунка Леся Христя Боднар з Трою прочитала поему Л. Мурович „Поклін вам, українські героїні". Жіночий хор проспівав „Виростеш ти, син ну" і „Степом, степом", а пізніше — „На світанку" і „Зелений гай". Хор добре засяіваний і під досвідченою рукою свого диригента вив'язався успішно зі своїх завдань. Він передав настрої кожної пісні по-мистецьки так, що вони зворушили публіку.

Учителька Зиновія Білас прочитала змістовну доповідь про українських жінокгероїнь. Вона подала широкий огляд про жінок і про їхню велику ролю в історії України, починаючи від княгині Ольги аж до Оксани Мешко. Українські жінки боролися поруч своїх чоловіків в обороні рідного краю у наших визвольних змаганнях, в УПА, в русі опору, як дисидентки. Велика жертва життя 500 героїнь Кінгіру не має порівняння у світовій історії.

Мгр Тетяна Дурбак прочитала поему Уляни Кравченко „Я не жалуюсь" і Дніпрової-Чайки „Сестрам українкам.

На закінчення Т. Кушнір подякувала всім виконавцям програми й гостям і запросила на каву й солодке, що його приготовили союзянки. Українським гимном закінчено Свято Героїнь.

На сцені виднів золотий тризуб і портрет Лесі Українки, патронки 99-го Відділу СУА. Наші зоюзянки повинні бути горді, що вони так гідно вшанували пам'ять наших героїнь. Всі точки були нагороджувані довготривалими оплесками та залишили тривале враження.

І. Д.